

Διευκρινιστικό Σημείωμα αναφορικά με το Μαθητικό Φεστιβάλ Ρητορικής Τέχνης για μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος την Κυριακή 3 Ιουνίου 2018

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας των μαθητών/τριών για τη συμμετοχή στο Φεστιβάλ, το οποίο έχει στόχο να αποτελέσει μια εμπειρία ελεύθερης έκφρασης, χαράς και ομαδικής δημιουργίας για όλους τους μαθητές/τριες, στέλνουμε σε όσους/ες δήλωσαν συμμετοχή ορισμένες διευκρινίσεις, ώστε να διευκολυνθεί η διαδικασία. Όπως έχει ανακοινωθεί, η νοηματική ανάγνωση και ο αυθόρμητος λόγος αποτελούν τις δύο βασικές κατηγορίες στις οποίες οι μαθητές / μαθήτριες θα αξιοποιήσουν, θα αναπτύξουν και θα παρουσιάσουν τις προφορικές τους δεξιότητες.

Α) Αναφορικά με τη **νοηματική ανάγνωση** υπενθυμίζουμε ότι όσοι/ες μαθητές/τριες λάβουν μέρος σε αυτήν την κατηγορία, θα διαβάσουν ένα σύντομο κείμενο της αρεσκείας τους, που δεν θα ξεπερνά τις 10-12 σειρές (απόσπασμα από λογοτεχνικό, θεατρικό, ποιητικό κείμενο κτλ.) ή σε κάθε περίπτωση δεν θα ξεπερνά τη χρονική διάρκεια των **1 1/2-2 λεπτών**. Η επιλογή του κειμένου θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική, αφού στόχος είναι το κείμενο να μεταφέρει ένα συγκεκριμένο νόημα και να δίνει τη δυνατότητα **να αναπτυχθούν οι εκφραστικές αναγνωστικές δυνατότητες των μαθητών/τριών**. Ειδικότερα, μέσω της νοηματικής ανάγνωσης επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να καλλιεργήσουν τη δημόσια ομιλία δίνοντας έμφαση στη νοηματική απόδοση του κειμένου. Με άλλα λόγια, η ανάγνωση θα έχει στόχο να αποδοθεί η γλώσσα των ιδεών και η γλώσσα των συναισθημάτων που αναδύονται μέσα από το κείμενο. Οι μικροί/ές αναγνώστες/στριες καλούνται να διαβάσουν το κείμενο με την ίδια ικανότητα, όπως αν οι ιδέες και τα συναισθήματα προέρχονταν από τη δική τους σκέψη. Για να πετύχουν αυτόν το στόχο, **οι μαθητές/τριες είναι σκόπιμο να εφαρμόσουν τεχνικές της νοηματικής ανάγνωσης**, όπως:

- να σκεφτούν το μήνυμα που θέλει να μεταδώσει ο συγγραφέας,
- να αναπτύξουν νοερές εικόνες μέσα από την αίσθηση και τη φαντασία τους ώστε να μεταδώσουν το μήνυμα του κειμένου με το κατάλληλο ύφος,
- να δώσουν προσοχή στη γλώσσα του σώματος (στάση σώματος, μετρημένες και εύστοχες κινήσεις χεριών, οπτική επαφή με το ακροατήριο κ.ά.),
- να κάνουν προσεκτική χρήση των σημείων στίξης, χρήση παύσεων, εναλλαγές στην ταχύτητα ανάγνωσης ανάλογα με τα συναισθήματα που θέλουν να μεταδώσουν,
- να αποδώσουν τις νοηματικές ενότητες του κειμένου χωρίς διακοπή,
- να επιτύχουν την εναλλαγή του ρυθμού ανάγνωσης με στόχο την αποφυγή της μονοτονίας,
- να επιδιώξουν τον επιτονισμό των λέξεων που μεταφέρουν νέες ιδέες,
- να επιτύχουν φωνητικές εναλλαγές (σε περίπτωση διαλόγου), καθαρή άρθρωση κ.ά.

Μεγάλη προσοχή δίνεται, ώστε κατά τη διάρκεια της νοηματικής ανάγνωσης να μην χαθεί η φυσικότητα του προφορικού λόγου.

Β) Όσοι/ες μαθητές/τριες λάβουν μέρος στην κατηγορία του **αυθόρμητου λόγου** θα χρειαστεί να προσχεδιάσουν μία σύντομη αυθόρμητη ομιλία συνολικής διάρκειας **1 1/2-2 λεπτών** και να μιλήσουν για ένα θέμα σχετικό με τις **Θεματικές Ενότητες που διδάσκονται στα Σχολικά Εγχειρίδια της Γλώσσας των Δ', Ε' και ΣΤ' Δημοτικού**. Πριν την έναρξη της ομιλίας των μαθητών/τριών, θα τους δίνεται **μισό λεπτό** χρόνος για την οργάνωση της σκέψης τους.

Στην κατηγορία αυτή επιδιώκεται –πέρα από τους στόχους που αναφέρθηκαν στην κατηγορία της νοηματικής ανάγνωσης- οι μαθητές/τριες **να παράγουν προφορικά ένα κείμενο με αφορμή τη λέξη / φράση που θα τους δοθεί**, το οποίο θα μεταφέρει ένα σαφές νόημα, θα διακρίνεται για τη συνοχή και συνεκτικότητά του και θα αποδίδεται με φυσικότητα και ζωντάνια. **Η λέξη ή φράση που θα δοθεί ως έναυσμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε οποιοδήποτε σημείο της ομιλίας που θα παρουσιάσουν οι μαθητές** (αρχή, μέση, τέλος), αφού το κείμενο μπορεί να αναπτυχθεί προς οποιαδήποτε κατεύθυνση επιθυμούν. Στην κατηγορία αυτή οι μαθητές μπορούν να αναπτύξουν:

α) τη φαντασία, τη δημιουργική και συμβολική σκέψη μέσα από τη χρήση μεταφορών, αναλογιών κ.ά. (π.χ. *Όταν ακούω τη λέξη οικογένεια, ένας λαμπερός ήλιος λάμπει μπροστά στα μάτια μου....*),

β) την κριτική και επιχειρηματολογική σκέψη (π.χ. *Πιστεύω ότι η οικογένεια είναι το πιο σημαντικό αγαθό στη ζωή ενός παιδιού. Αποτελεί τη βάση για τη μελλοντική ανάπτυξή του. Θα σας παρουσιάσω τους κύριους λόγους που με κάνουν να το πιστεύω. Καταρχάς...*),

γ) την αφηγηματική ικανότητα,

δ) την αίσθηση του χιούμορ,

ε) την οργάνωση της σκέψης,

στ) τη δομή ενός προφορικού κειμένου

Επίσης, στην κατηγορία του αυθόρμητου λόγου οι μαθητές/τριες μπορούν να αξιοποιήσουν τεχνικές, που θα πυροδοτήσουν την ελεύθερη απόδοση της σκέψης τους (π.χ. πρόβλημα / λύση, αφήγηση γεγονότων με χρονολογική ακολουθία, παρελθόν /παρόν/ μέλλον, τις 5 ρητορικές ερωτήσεις (ποιος, πού, πότε, πώς, γιατί), προσωποποίηση άψυχων αντικειμένων (π.χ. *Είμαι ένα μολύβι. Η ζωή μου ξεκίνησε μέσα στην κασετίνα ενός μικρού παιδιού της Α΄ Δημοτικού....*) κ.ά.

Η επιλογή των θεμάτων στην κατηγορία του «Αυθόρμητου Λόγου» θα γίνει με τη διαδικασία της κλήρωσης, η οποία θα πραγματοποιηθεί δημόσια την ημέρα διεξαγωγής του με βάση την ενδεικτική θεματολογία που αποστέλλεται ανά τάξη. **Οι μαθητές θα επιλέγουν δύο θέματα και θα αναπτύσσουν όποιο από αυτά προτιμούν περισσότερο.** Θα θέλαμε να τονίσουμε ότι στόχος της ενδεικτικής θεματολογίας που ακολουθεί, είναι **αποκλειστικά** η εξοικείωση των μαθητών /τριών με κάποιες βασικές ιδέες και η διασφάλιση μεγαλύτερης αυτοπεποίθησης.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗ (Δ΄) ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	
Τσάντα στο σχολείο σημαίνει ...	Σήμερα είναι σπουδαία μέρα ...
Θέλω πολύ να ...	Ξεδιψώ όταν ...
Ξανά και ξανά ...	Εύχομαι ...
Αν ήμουν θρανίο,...	Είμαι η ελιά...
Μου αρέσει να διαβάζω ...	Όλοι κάνουμε λάθη ...
Παιδί ...	Έχω δικαίωμα να ...
Θάλασσα ...	Οικογένεια
Ποδήλατο ...	Για να είμαι χαρούμενος / η, χρειάζομαι ...
Ένα ελάττωμά μου είναι ...	Το φανάρι άναψε πράσινο ...
Αν ήμουν ένα παιχνίδι, ...	Η εποχή που μου αρέσει περισσότερο είναι ...
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΜΠΤΗ (Ε΄) ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	
Όλου του κόσμου τα παιδιά ...	Φίλος / η ...
Για μένα, ελευθερία είναι...	Όταν γιορτάζω, προτιμώ ...
Αν ήμουν σκύλος...	Στον ελεύθερο χρόνο μου ...

Τηλεόραση ...	Συνηθίζω να ονειρεύομαι...
Κάτι που μετανιώνω είναι...	Εμένα, αν με ρωτήσεις, απ' όλα τα ζώα προτιμώ...
Μου αρέσει να ταξιδεύω ...	Αυτό που με φοβίζει περισσότερο είναι ...
Το σπίτι μου...	Για μένα, ο χρόνος σταματάει όταν...
Αν ήμουν διαφήμιση, σίγουρα θα διαφήμιζα	Μεγαλώνω με ένα και μόνο όνειρο ...
Ποτέ δεν έχω ...	Το αγαπημένο μου άθλημα είναι ...
Το αγαπημένο μου χρώμα είναι το ...	Εμείς, τα παιδιά, δεν θέλουμε τον πόλεμο ...
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΗ (ΣΤ΄) ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	
Αυτό που με χαρακτηρίζει είναι ...	Αν ήμουν βιβλίο, ...
Το πρόβλημα που με απασχολεί είναι ...	Βαλίτσα ...
Κάπου κάπου	Αν ήμουν μια ημέρα της εβδομάδας, θα προτιμούσα να είμαι η ...
Αν ήμουν φωτογραφική μηχανή, ...	Παιδιά μόνα στο σπίτι ...
Οι υπολογιστές είναι οι καλύτεροι φίλοι των παιδιών ...	Ήλιος...
Οι μηχανές βοηθούν πάντα τους ανθρώπους ...	Αν ζούσα σε άλλη εποχή ...
Μητέρα...	Διαστημόπλοιο...
Μπάλα ...	Αν και είμαι ακόμα μικρός/ή, πιστεύω ότι το πιο σημαντικό σε μια οικογένεια είναι ...
Διαδίκτυο ...	Η τηλεόραση κι εγώ ...
Θα μου άρεσε να εφεύρω ...	Ας φροντίζουμε όλοι για ...

Επίσης, θα θέλαμε να υπενθυμίσουμε ότι:

1. Κάθε μαθητής/τρια έχει δικαίωμα να συμμετέχει σε μία μόνο από τις δύο κατηγορίες, στη «Νοηματική Ανάγνωση» ή στον «Αυθόρμητο Λόγο».
2. Ο μέγιστος αριθμός συμμετοχών ανά κατηγορία και ανά τάξη για κάθε σχολείο ορίζεται έως 2 μαθητές/τριες. Έτσι ο μέγιστος δυνατός αριθμός μαθητών/τριών για κάθε σχολείο (με δύο τμήματα) δεν μπορεί να ξεπερνάει τους 12 μαθητές/τριες (έως 4 μαθητές/τριες Δ΄ Δημοτικού, έως 4 μαθητές/τριες Ε΄ Δημοτικού, έως 4 μαθητές/τριες ΣΤ΄ Δημοτικού – ο αριθμός κατανέμεται ισάριθμα σε κάθε κατηγορία). Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότερα τμήματα ανά τάξη αυξάνεται αντίστοιχα ο αριθμός των συμμετεχόντων κατά κατηγορία.
3. Όλοι οι μαθητές/τριες που θα συμμετέχουν, καθώς και οι υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί τους θα λάβουν Έπαινο Συμμετοχής.
4. **Το επιμορφωτικό σεμινάριο θα πρέπει υποχρεωτικά να το παρακολουθήσει τουλάχιστον ένας εκπαιδευτικός από κάθε σχολείο που θα συμμετέχει στο Φεστιβάλ Ρητορικής Τέχνης.**
5. Το πρόγραμμα του Φεστιβάλ θα σταλεί στα σχολεία μία εβδομάδα πριν την εκδήλωση με τη **ν** οριστικοποίηση των συμμετοχών.